

Az Amphora Könnyűbuvár Sport Club
Vizalatti Barlangkutató Csoport
1976. évi jelentése

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat 1975. októberében vette fel tagjai sorába barlangkutató csoportunkat, így az 1975. évről jelentést nem adunk le.

Ezen jelentésünk 1975. október és 1976. december 31. közötti időszak kutatási eredményeit, valamint eseményeinek vázlatát tartalmazza.

Az Amphora Könnyűbuvár Sport Club már évekkel ezelőtt több eredményes feltárást és vizsgálatot végzett vizalatti, illetve szifon utáni barlangokban.

Hogy e nehéz és veszélyes munkával megszerzett eredmények minél szélesebb körben ismertté váljanak és hogy más kutatók is bekapcsolódhassanak munkáinkba, az FTSK Delfin Könnyűbuvár Szakosztállal, valamint a VMTE Nautilus Vizalatti Barlangkutató Csoporttal közösen létrehoztuk az MKBT Vizalatti Barlangkutató Szakosztályt.

Elsősorban e Szakosztály keretein belül kívánjuk tevékenységünket kifejteni, eredményeinket közzé tenni. Kutatási területünk:

1. Kossuth-barlang és környéke
2. Beremendi mészkőbánya barlangjai
3. Hévízi-tó forráskráterének barlangjai

Kossuth-barlang

Az 1976-os év első felében nem tudtunk bejutni a barlangba, mivel a táró több helyen beomlott.

Itt közlekedni a nehézkes buvárfelszerelésekkel nemcsak életveszélyes, hanem körülményes, vagy teljesen lehetetlen lett volna.

6874

A barlangot kutató Papp Ferenc csoport az év vége előtt a tá-
ró nagy részét kibiztosította, így már biztonságosabb körülmények között tudtunk eljutni a szifonig.

Az 1976. novemberi merüléseink során a szifonnyilást elzáró dolomitkavics 30 %-át két nap alatt egy bővebb vizalatti terembe kotortuk át.

A további kutatás előfeltételeként legalább még két hétvégét kell rászánunk arra, hogy a szifonban a szabad közlekedés biztosítva legyen.

A beremendi mészkőbánya barlangjait először 1976. október 9-én jártuk be és végeztünk előzetes méréseket.

Merüléseink során három barlangot vizsgáltunk át.

100-as szintű Vizes-üreg

A bányaudvar (Af. 100 m) Ny-i sarkában nyílik, 4 m mélységben egy Y alakú hasadékból található víz. A legszélesebb ágban egy 0,6 x 2 m-es szűk akna haladt lefelé, mely 2,5 m-es vízmélységben összeszűkül és kötörmelék zárja el a nyílást. Víz hőmérséklet 24,7 C⁰, érzékelhető vízmozgás nincs.

Kut-zsomboly

A Kut-zsomboly a 100-as szintű Vizes-üregtől DNy-i irányban, attól kb. 100 m-re található, bejárata Af. 122 m-en nyílik.

Mélysége a vizig 26 m, melyet beépített vaslétrán lehet megközelíteni. A zsombolyban buvárszivattyúk üzemelnek, melyek folyamatos működése miatt a víz állandóan zavaros. Buváraink a sötét vízben tapogatózva tájékozódtak és megállapították, hogy a zsomboly alján kötömbök zárják el a továbbjutás útját.

A víz hőmérséklete 24,7 C⁰.

100-as szintű Nagy-vizes-barlang

Ez a barlang a bányaudvar 100-as szintje fölött 5 m-re nyílik. Az É-D-i irányú hasadékbarlangban a víz színe alatt két akna indul lefelé. A D-i oldalon levő aknában 15 m mélységig jutottunk le, itt a vizalatti hasadék járhatatlanná szűkül. Egy járat a víz felszínét - 4 m-re - közelíti meg, de szűk volta miatt csak készülék levétellel lehetne megközelíteni.

Az É-i oldalon levő aknába 26 m mélységig merültünk, itt annyira összeszűkült a járat, hogy az orsót tekerve készülékkel a háton lehetetlen volt továbbjutni.

Ezen a szakaszon több gümbfülkét és fekete cseppköveket figyeltünk meg. A falakat több négyzetméteren borsókövek borították, melyek néhol feketék voltak.

Mindkét helyen megfigyeltünk fehér színű vakrákokat, melyekből mintákat is gyűjtöttünk.

A Hévízi-tó forráskráterének barlangjai

Rendszeres kutatásainkat 1975. szeptember 13-án kezdtük el a VITUKI megbízásából.

Az előző kutatók eredményeit felhasználva, hozzáfogtunk a forráskráter felderítéséhez. Az előre meghatározott kutatási program szerint az volt a feladatunk, hogy vizmintavevő csöveket helyezünk el a forrásban.

Clubunk két buvára már 1975. februárjában behatolt a forrásbarlangba, de a belső részekbe a nem megfelelő biztosítás miatt akkor nem merészkedtek.

A kráterbe leereszkedve, a 38 m mélyen nyíló forrásbarlang nyílását megtisztítottuk, a fa és betondaraboktól, majd a készülékünket levetve, egymást segítve bepréselődtünk egy meredéken lejtő lapos folyosóba.

Ez a folyosó kb. 4 m után egy terembe torkollott. A terem 14 m magas és 17 m átmérőjű, melyet egy iszapnyereg oszt ketté,
6874

a keleti oldalon kisebb, a nyugati oldalon nagyobb mélyedést alkotva.

Az iszapnyereg - 40 m magasságban húzódik át a termen, a keleti mélyedésben - 43 m, míg a nyugati oldalon - 46 m mélységet mérünk. A keleti oldalon levő mélyedésben - 43-tól 40 m-ig $17,2\text{ C}^{\circ}$ -os, míg a terem más részeiben $39,5\text{ C}^{\circ}$, és 40 C° - közötti vízhőmérsékletet találtunk. A két különböző hőmérsékletű víz keveredése folytán a külső forrásnyíláson át $38,8\text{ C}^{\circ}$ -os víz tör elő.

A hidegvíz mennyisége a vízhozamnak csak kb 3 %-a.

A sok hulladék, mely elzárja a forrásokat, nyilván az elmúlt 100 év során került a forráskráterbe, amikor a tófürdő épületeit többször is átépítették. Ez erősen lefojtja a külső és belső forrásnyílásokat, ezért a közeljövőben feltétlenül meg kell kezdeni a tisztítást, hogy helyreálljon az eredeti állapot. Ebben a mélységben, ilyen hőmérséklet mellett a buvároknak legfeljebb 20 percig lehetett tartózkodniuk, mivel a 35 C° feletti vízben a vér abszorpciós képessége növekszik, így a zsílipelési időt 50 %-al meg kellett növelni.

A felderítő munka során vizmintavevő csöveket helyeztünk el a hideg és a meleg vízben. Mintavétel után a VITUKI munkatársai, megállapították, hogy a hideg víz kora megközelítőleg 8000 év, a meleg vízé pedig 12000 év.

A forrás teremben végzett munkák után a Vizkutató és Furó Vállalat megbízásából megkezdtek a kráter pontos felmérését.

Az elmúlt évtizedekben a kutatók csónakból, mérősulllyal végezték méréseiket a medertérkép készítéséhez, így nagyon sok hibás adat született.

Vizalatt megfigyeltük a kráter peremének jellegzetes pontjait, majd azokat bólyákkal tüztük ki, s ezek helyzetét a fürdőépülethez viszonyítva mértük be. Ezzel a módszerrel pontosan meghatároztuk az iszaplejtő és a homokkőfal pontos kiterjedését.

6874.

Teljes egészében feltérképeztük a kráter Ny-i falán a
"Pletykapad" alatt levő 10-12 m mélyen nyiló barlangsort
is.

Ember Sándor - Plózer István